

Číslo: 5062/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od 23. 02. 2022 do 25. 02. 2022

Názov kontrolovaného subjektu	
Katolícka základná škola s materskou školou Antona Bernoláka, Ul. S. Tomášika 1, Martin	
Zriaďovateľ	Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Ing. Ján Chabada, riaditeľ školy

PaedDr. Monika Ševčíková, zástupkyňa riaditeľa školy

Mgr. Danka Kubičková, zástupkyňa riaditeľa školy

Mgr. Marta Dubovcová, zástupkyňa riaditeľa školy

V súlade s poverením na tematickú inšpekciu č. 5062/2021-2022 zo dňa 16. 02. 2022
inšpekciu vykonali:

Mgr. Jozefína Cingelová Šarlayová, školská inšpektorka
SIC Žilina

Mgr. Magdaléna Bumbalová, školská inšpektorka
SIC Žilina

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Práca pedagogického asistenta (PA) so žiakmi so zdravotným znevýhodnením (ZZ)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola Katolícka základná škola s materskou školou Antona Bernoláka, Ul. S. Tomášika 1, Martin, s vyučovacím jazykom slovenským. Kontrola bola vykonaná v základnej škole. Súčasťou školy boli školský klub detí (ďalej ŠKD) a centrum voľného času.

Škola zamestnávala 13 PA pre žiakov so ZZ, z toho 10 financovaných z normatívnych finančných prostriedkov – 2 PA na plný úväzok, 1 na čiastočný úväzok v rozpätí od 50 % do 74 % a 7 na čiastočný úväzok v rozpätí od 25 % do 49 %. Traja PA financovaní z európskych štrukturálnych a investičných fondov boli zamestnaní na plný úväzok.

Celkovo škola na základe odporúčaní poradenských zariadení požadovala 20 PA.

Škola vzdelávala v prípravnom až 9. ročníku ZŠ v 21 triedach 380 žiakov, z nich bolo 51 žiakov individuálne integrovaných.

V primárnom vzdelávaní mali v 11 triedach 188 žiakov, z ktorých bolo 18 žiakov so ZZ. Z nich bolo 13 žiakov, s ktorými pracovali PA na vyučovacích hodinách.

V 1. ročníku boli 2 žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou (ďalej NKS), z nich s 1 pracoval PA; v 2. ročníku 5 žiakov so ZZ – 1 s poruchami aktivity a pozornosti (ďalej PAaP), 2 žiaci s NKS, z nich s 1 pracoval PA, ďalej 2 žiaci s autizmom a inými pervazívnymi vývinovými poruchami (ďalej AUT) s ktorými pracovali PA; v 3. ročníku bolo 6 žiakov so ZZ – 1 žiak s vývinovými poruchami učenia (ďalej VPU), 1 žiak s PAaP, 1 žiak s telesným

postihnutím (ďalej TP) a 1 žiak s AUT s ktorými pracovali PA, 2 žiaci s NKS, z nich s 1 pracoval PA; vo 4. ročníku bolo 5 žiakov so ZZ s ktorými pracovali PA – 1 žiak s VPU a 4 žiaci s PAaP. V nižšom strednom vzdelávaní bolo v 10 triedach 192 žiakov, z ktorých evidovali 33 žiakov so ZZ. S 13 pracovali na vyučovacích hodinách PA.

V 5. ročníku bolo 6 žiakov so ZZ – 3 žiaci s VPU, z nich 2 pracovali s podporou PA, ďalej 1 žiak s PAaP a 2 žiaci s NKS; v 6. ročníku boli 4 žiaci so ZZ, s ktorými pracovali PA – 1 s VPU a 3 žiaci s PAaP; v 7. ročníku bolo 7 žiakov so ZZ – 4 žiaci s VPU, z nich s 1 pracoval PA, 1 žiak s PAaP, 1 žiak s AUT, s oboma pracoval PA a 1 žiak chorý a zdravotne oslabený; v 8. ročníku bolo 7 žiakov so ZZ – 2 žiaci s VPU, 1 žiak s NKS a 1 žiak s TP, s ktorými pracovali PA a 3 žiaci s PAaP, z nich s 1 pracoval PA; v 9. ročníku bolo 9 žiakov so ZZ – 5 žiakov s VPU, z nich s 2 pracovali PA, 3 žiaci s PAaP a 1 žiak s AUT, s ktorým pracoval PA.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z analýzy dokumentácie

PA spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogického zamestnanca. Ich činnosť na vyučovacích hodinách bola v súlade s náplňou práce, pomáhať žiakovi alebo skupine žiakov so ZZ pri prekonávaní bariér a vytvárať pre nich rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní. PA v triedach pracovali väčšinou so všetkými žiakmi so ZZ, nielen s tými, ktorým boli poradenskými zariadeniami pridelení.

Škola využívala podľa odporúčaní poradenských zariadení PA ako pomoc žiakom s VPU, PAaP, NKS, AUT a TP. PA pracovali v triedach podľa rozvrhov hodín, najčastejšie na hodinách slovenského jazyka a literatúry (ďalej SJL), matematiky (ďalej MAT), cudzieho jazyka, fyziky. Na 1. stupni u žiakov s AUT pomáhali aj na hodinách prírodovedy, vlastivedy, telesnej a športovej výchovy (ďalej TSV), hudobnej výchovy a výtvarnej výchovy. Niektorí žiaci s PAaP a s AUT si vyžadovali prítomnosť PA aj v ŠKD.

Žiaci so ZZ pri práci používali špeciálne učebné pomôcky - gramatické karty, abecedu, kalkulačky, matematické tabuľky, číselnú os, tabuľku násobenia, papierové hodiny, krokovací pás, zväzovače, upravené pracovné listy.

Žiaci so ZZ, ktorým to poradenské zariadenie odporučilo, mali vypracovaný individuálny vzdelávací program (ďalej IVP) s odporúčaniami pre výchovno-vzdelávací proces, ktoré škola dodržiavala.

Zistenia z riadeného rozhovoru s PA

V rozhovoroch všetci PA uviedli, že sa cítili rovnocennými členmi pedagogického zboru. Tí, ktorí si dopĺňali úväzok ako učitelia, boli členmi metodického združenia alebo predmetových komisií a zúčastňovali sa ich zasadnutí. Ostatných, v prípade potreby, na rokovania prizývali. Všetci boli prítomní na zasadaniach pedagogickej rady a na pracovných poradách, kde dostali príležitosť vyjadriť sa k výchovno-vzdelávacím výsledkom žiakov so ZZ a poskytovali spätnú väzbu učiteľom. Ich pripomienky boli akceptované a zapracované do IVP. PA deklarovali spoluprácu so školskou špeciálnou pedagogičkou, ktorá ich metodicky usmerňovala. Mávali s ňou mesačné stretnutia, na ktorých ich informovala o zdravotnom stave žiakov, o ich výchovno-vzdelávacích problémoch, o obsahu IVP a o potrebe používania špeciálnych učebných pomôcok. PA sa podieľali na prekonávaní jazykových bariér žiakov s NKS a VPU, ďalej sociálnych bariér, zdravotných, informačných, menej priestorových a kultúrnych bariér.

PA za prínos svojho pôsobenia považovali možnosť vysvetliť žiakovi so ZZ nejasnosti nového učiva, motivovať ho k činnosti, pomôcť mu pri zvládnutí nárokov na učenie, upokojiť

v prípade stresu, novému žiakovi pomáhať s adaptáciou v škole, v triede ho zapojiť do kolektívu spolužiakov, kompenzovať jeho ZZ na vyučovaní a dosiahnuť pozitívny vzťah spolužiakov k nim. Prácu v triede považovali za pomoc učiteľovi pri individuálnom pôsobení na žiakov, pri príprave, výrobe a rozdávaní učebných pomôcok, kopírovaní pracovných listov, predovšetkým však za odbremenenie učiteľa, aby mohol pozornosť upriamiť rovnomerne na všetkých žiakov triedy. Prínosom práce PA vo vzťahu k zákonným zástupcom bola komunikácia s rodičmi žiakov so zdravotnými problémami a pri dlhodobej neprítomnosti žiaka na vyučovaní. Radili im, ako sa má žiak efektívne pripravovať na vyučovanie, hľadali spoločné riešenia na elimináciu negatívneho správania sa ich detí a pomáhali pri komunikácii rodiny a školy. Podľa vyjadrení riaditeľa školy a učiteľov, boli prínosom pri dištančnom vzdelávaní žiakov.

Za najväčšiu prekážku v práci PA považovali odmietanie pomoci PA zo strany žiakov vyšších ročníkov nižšieho stredného vzdelávania, ako aj neschopnosť motivovať ich učiť sa. Vyjadrili sa, že problémom sú aj priestorové obmedzenia školy, možnosť odísť so žiakmi s PA a s AUT v prípade potreby mimo triedy.

Vzťah s učiteľmi označili PA ako bezproblémový. Vyslovili spokojnosť so skutočnosťou, že ich považovali za rovnocenných partnerov a boli k nim ústretoví. Prekážkou spolupráce so zákonnými zástupcami bola neochota niektorých rodičov spolupracovať so školou, prípadne malá sebakritika a vysoké očakávania od svojich detí a z toho vyplývajúce neakceptovanie úrovne ich rozumových schopností.

Väčšina PA absolvovala štúdium na pedagogických fakultách a mnohí mali praktické skúsenosti z práce učiteľa alebo PA. Mali záujem o ďalšie vzdelávanie. Vyjadrili sa, že ponuka vzdelávania pre PA zo strany metodicko-pedagogických centier či iných vzdelávacích inštitúcií bola nedostatočná až žiadna. Z uvedeného dôvodu sledovali webináre organizované spoločnosťou RAABE¹, spoločnosťou na pomoc osobám s autizmom SPOSA² a využívali samovzdelávanie. So školskou špeciálnou pedagogičkou intenzívne komunikovali osobne i počas spoločných online stretnutí. Za prínos označili účasť na metodickom dni, ktorý pre pedagogických zamestnancov zorganizoval zriaďovateľ školy. Privítali by vzdelávanie zamerané na pomoc PA pri vzdelávaní žiakov s VPU. Neboli spokojní so skutočnosťou, že PA v školskom legislatívnom systéme nemal možnosť kariérového postupu a príležitosť na vyššie finančné ohodnotenie, čo niektorých od práce odrádzalo.

Zistenia z priameho pozorovania v triede pri práci PA so žiakmi so ZZ

Školské inšpektorky vykonali priame pozorovania práce PA na 12 vyučovacích hodinách v bežnej triede.

Na polovici z nich PA pracovali s konkrétnym žiakom, na polovici so skupinou žiakov. Z pozorovaní vyplynulo, že PA si boli vedomí svojich kompetencií, poznali ZZ žiakov, ich silné a slabé stránky, mali ich dôveru, rešpektovali názory a rozhodnutia učiteľa a riadili sa jeho inštrukciami. Väčšinou boli aktívni, prichádzali s vlastnou iniciatívou ako pôsobiť na žiakov pri vyučovaní, okrem 1 PA.

Ak učiteľ uplatnil metódu skupinovej práce, PA rozvíjal u žiakov so ZZ efektívnu spoluprácu a komunikáciu s ostatnými členmi skupiny.

Všetky vyučovacie hodiny viedli učitelia. Po úvodnej časti hodiny, výklade nového učiva PA ďalej pracovali so žiakmi podľa ich pokynov. V prípade potreby im pomohli pochopiť učivo, zadanie úloh a cvičení, pripraviť pomôcky, učebnice a zošity. Pomáhali najmä žiakom najlepším

¹ Ako vytvárať pozitívnu atmosféru v triede

² Prednášky o autizme, o správnom stravovaní detí, Teória ABBA

spôsob riešenia úloh a overovali správnosť výsledkov. Podieľali sa na udržiavaní ich pozornosti počas celej hodiny, motivovali k činnosti, povzbudzovali, aby prácu dokončili vlastným pracovným tempom. PA zohľadňovali vzdelávacie potreby žiakov a akceptovali ich ZZ. Bolo zjavné, že poznali svojich žiakov, ich druh a stupeň ich poruchy, ovládali metódy a formy, ako im pomáhať vo vyučovacom procese. Ojedinele im pomohli nápovedou, prípadne za nich úlohu vyriešili.

V závere hodín učiteľia zhodnotili prácu všetkých žiakov. PA žiakov upozornili, na čo by sa mali sústreďovať pri domácej príprave na vyučovanie.

Učiteľia žiakov so ZZ zapájali do aktivít triedy v priebehu celej hodiny. Tí mali možnosť odpovedať na otázky, vyjadriť vlastný názor k preberanej téme učiva, navrhnúť spôsob riešenia úloh. Žiaci boli iniciatívni, niektorí samostatní. Často sa hlásili, odpovedali, chodili k tabuli riešiť príklady, písať vety a vysvetľovať gramatické javy.

V čase, keď si ostatní žiaci utvrdzovali učivo s učiteľom, žiaci so ZZ si ho precvičovali s PA vo svojej skupine alebo jednotlivo s využitím špeciálnych učebných pomôcok – kalkulačiek, gramatických kariet rôzneho druhu, obrazového materiálu, číselnej osi, abecedy. Ojedinele PA museli pasivitu žiakov prekonať motiváciou a pobádaním k ďalšej práci. Žiakom poskytovali spätnú väzbu formou pochvaly či súhlasom so správnosťou riešenia úloh. V triedach bola pokojná, príjemná atmosféra, nebolo potrebné riešiť konfliktné situácie. Mladším žiakom PA zaradili do vyučovania krátku relaxačnú prestávku.

Vzťah PA ku žiakom na vyučovacích hodinách bol priateľský, akceptujúci, trpezlivý, tolerantný a taktný, čo prispelo k pozitívnej, priateľskej, tvorivej i dynamickej atmosfére.

Zistenia z rozhovoru s vyučujúcim daného predmetu

Štátna školská inšpekcia uskutočnila rozhovor aj s vyučujúcimi jednotlivých predmetov s cieľom zistiť vnímanie ich pôsobenia a prínos PA vo výchovno-vzdelávacom procese. Učiteľia hodnotili prácu PA pozitívne, oceňovali ju nielen vo vzťahu k žiakom so ZZ, ale aj vo vzťahu k práci ich samotných. Vyjadrili sa, že PA si boli vedomí svojich kompetencií, poznali silné a slabé stránky žiakov so ZZ, rešpektovali názory a rozhodnutia učiteľa, boli aktívni, väčšinou iniciatívni, spoľahliví, kreatívni i samostatní. Podľa ich vyjadrení, PA s nimi najčastejšie spolupracovali na príprave a tvorbe učebných pomôcok, vyučovacieho materiálu, v menšej miere na tvorbe portfólia žiakov a na príprave vyučovacích hodín. Pri práci so žiakmi PA uplatňovali individuálnu činnosť v triede súbežne s učiteľom. Pri realizácii skupinovej práce, v prípade zložitého učiva, ho PA precvičovali so žiakmi. Ojedinele diktáty a kontrolné práce, v súlade s odporúčením poradenského zariadenia, písali v inej miestnosti. Žiakom so ZZ pomáhali PA pochopiť zadanie úloh, overovali správnosť ich riešení, napomáhali udržiavať pozornosť vo vyučovacom procese. Spoluorganizovali činnosť v súlade s pokynmi učiteľov, hľadali najviac vyhovujúci spôsob práce, oceňovali pozitívne prejavy učenia i správania sa žiakov. PA umožňovali žiakom pracovať vlastným učebným a pracovným tempom. Motivovali ich k činnosti, vzbudzovali u nich záujem o učebné témy a spoluprácu v skupine. Poskytli im priestor na kontrolu správnosti vypracovaných úloh, dbali na to, aby mali na lavici pripravené učebnice a učebné pomôcky. Niektorí PA podporovali ich samostatnosť a striedali priamu a nepriamu činnosť. Iba 1 učiteľ sa vyjadril, že PA poskytol žiakovi nesprávne vysvetlenie zadania úlohy. Iní sa vyjadrili, že občas žiakovi napovedali správne riešenie, prípadne ich naviedli na správnu odpoveď. PA dávali vyučujúcim spätnú väzbu o plnení cieľov vzdelávania. Takmer všetci učiteľia sa v rozhovore vyjadrili, že v prítomnosti PA vládla v triedach pozitívna, priateľská, tvorivá a dynamická atmosféra.

2 ZÁVERY

Činnosť PA v škole bola v súlade s náplňou práce, pomáhať žiakovi alebo skupine žiakov so ZZ pri prekonávaní bariér a vytvárať pre nich rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní. Všetci PA spĺňali kvalifikačné predpoklady a svoju činnosť vykonávali podľa presne stanoveného rozvrhu hodín v triedach. Mali rovnocenné postavenie v pedagogickom zbore, zúčastňovali sa zasadnutí pedagogických rád, predmetových komisií a metodického združenia. Ich názory na vzdelávacie výsledky žiakov učitelia akceptovali. Každý PA bol v dennom kontakte s triednym učiteľom a s učiteľmi vyučujúcimi jednotlivé predmety, spoločne konzultovali prácu žiakov so ZZ. Mali záujem o svoju prácu, chceli sa vzdelávať. Nedostatočnú ponuku vzdelávaní pre PA považovali za najväčšiu prekážku pre zlepšenie kvality svojej práce, pretože sa zhodli vo vyjadreniach, že žiadna zo vzdelávacích a metodických inštitúcií neponúkala pre nich vhodné témy. Za nedostatok označili aj skutočnosť, že PA nemali možnosť kariérneho postupu a profesijného rozvoja. Učitelia zhodne vyjadrili spokojnosť s prítomnosťou PA na vyučovaní a oceňovali výsledky ich individuálneho prístupu k žiakom. Považovali PA za prínos nielen pre žiakov so ZZ, ale aj pre ostatných žiakov, ktorým sa mohli dostatočne na vyučovacích hodinách venovať. Priame pozorovania v triedach potvrdili opodstatnenosť práce PA. Pomáhali pri motivácii žiakov učiť sa, pri vysvetľovaní učiva, pri pochopení úloh a cvičení, pri kontrole i vyhodnocovaní výsledkov. Svojou prácou, priateľským, trpezlivým a akceptujúcim prístupom PA prispievali k pokojnej a tvorivej atmosfére vyučovania.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

PÍSOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. rozvrhy hodín PA
2. náplň práce PA
3. návrhy na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole
4. doklady o vzdelaní PA
5. individuálne vzdelávacie programy žiakov
6. plán činnosti PA
7. portfólio PA
8. štvrtročná správa o činnosti PA
9. zápisnice zo zasadnutí metodických orgánov

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Jozefína Cingelová Šarlayová

Dňa: 04. 03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Žilina:
Mgr. Magdaléna Bumbalová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:
Ing. Ján Chabada

**Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 24. 03. 2022
v Martine:**

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Žilina:

Mgr. Magdaléna Bumbalová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Ing. Ján Chabada

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
*(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní
od prerokovania):*

Ing. Ján Chabada, riaditeľ školy

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Magdaléna Bumbalová, školská inšpektorka

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti